

Lägesrapport om genomförandet av landsbygdsprogrammet 2014–2022

Syfte med rapporteringen till övervakningskommittén

Övervakningskommittén (ÖK) ska granska programmets genomförande och framstegen när det gäller att uppnå dess mål. Kommittén får också lämna synpunkter om utvärderingen av programmen och har uppgifter kopplade till de urvalskriterier som används för att välja ut vilka insatser som ska få stöd.

Lägesrapporten ger möjlighet för ledamöterna i ÖK att följa programmets genomförande hittills.

Förväntningar på ledamöterna i övervakningskommittén

Ledamöterna i ÖK förväntas ta del av innehållet i lägesrapporten för att få kännedom om programmets genomförande hittills och för att kunna bidra med förslag på vilka eventuella åtgärder som kan behöva vidtas för att uppnå måluppfyllelse. På mötet kommer underlaget att presenteras i korthet. Efter mötet förväntas ledamöterna återföra relevant kunskap till sina respektive organisationer.

Ledamöterna i ÖK kan efterfråga ytterligare underlag som behövs för att kunna följa programmets genomförande.

Bakgrund

Jordbruksverket har tagit fram en lägesrapport för genomförandet av landsbygdsprogrammet, som bland annat visar besluts- och utbetalningsläget den **1 april 2023**. Avsikten med lägesrapporten är att skapa en ögonblicksbild över genomförandet. Ambitionen är att lägesrapporten ska vara lättöverskådlig och möjlig att förstå även för den som inte aktivt arbetar med programmet. Målen för landsbygdsprogrammet anges i prioriteringar och fokusområden. Fokusområdena beskriver olika delar av prioriteringarna.

Innehåll

Lägesrapport om genomförandet av landsbygdsprogrammet 2014–2022	1
Genomförande av landsbygdsprogrammet	2
Handläggningstider och behövd utbetalningstakt för projekt- och företagsstöd.....	7
Resultat.....	10
Projekt- och företagsstöd	10
Areal- och djurbaserade ersättningar	13
Bilaga 1	15
Bilaga 2	17
Bilaga 3	17
Programavslut och stöd som förlängs	17

Genomförande av landsbygdsprogrammet

Lägesrapporten utgår från den programversion som godkändes av EU-kommissionen den 14 mars 2023, det vill säga efter **programändring 9**. Programändringen innehöll budgetomfördelningar och ändring av tillämpade finansieringsandelar för att säkerställa ett ökat nyttjande av landsbygdsfondens medel. Ändringen ska förbättra användningen av EU-bidraget.

I lägesrapporten visar vi budgetutnyttjandet utifrån hur stor del av budgeten som är beviljad och utbetald från det att EU-kommissionen godkände det svenska programmet den 29 maj 2015. En majoritet av projekt- och företagsstöden i programmet stängdes för ansökan **den 31 december 2022**. Däremot är vissa stöd fortsatt öppna för ansökan fram till 31 december 2023. Sista dag att besluta om ärenden inom dessa stöd är 31 mars 2024. Ändringsbeslut kommer att kunna fattas även efter detta datum. Utbetalningar kan göras **fram till 2025**. För areal- och djurbaserade ersättningar är alla utbetalningar genomförda vid slutet av 2022, med undantag av ersättningarna för vallodling samt restaurering av betesmarker och slätterängar som löper till och med stödår 2024.

Stöden och ersättningarna i programmet finansieras gemensamt av Sverige och EU. Budgeten är totalt cirka 48,1 miljarder kronor som fördelas mellan de olika åtgärderna, varav cirka 16,8 miljarder omfattar projekt- och

företagsstöd (exklusive tekniskt stöd) och cirka 29,4 miljarder areal- och djurbaserade ersättningar.

Tabell 1 Budgetutnyttjandet av landsbygdsprogrammet 2014–2022, tkr.

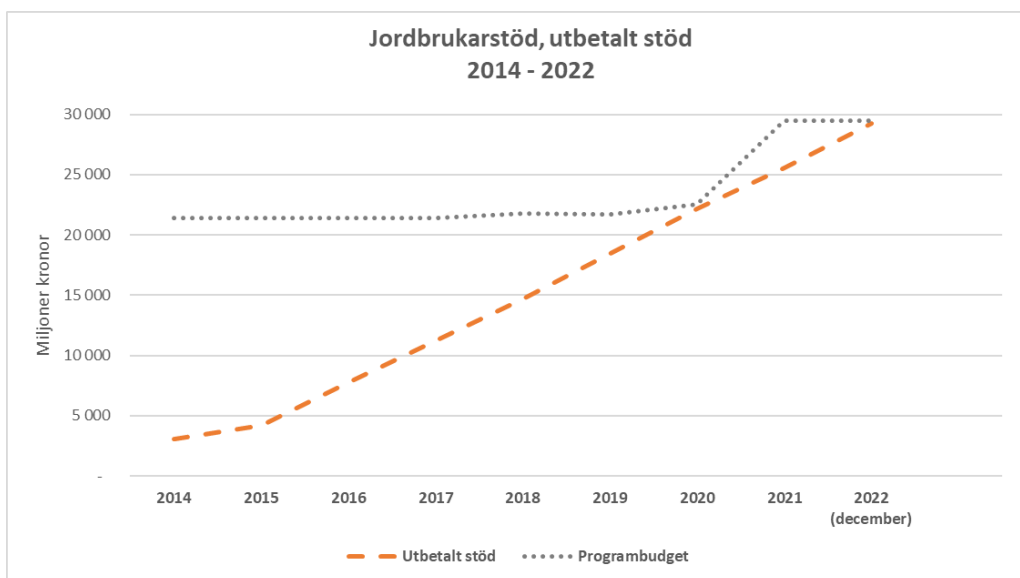
Stödform	Program-budget	Beviljat stöd, inkl. återflöden	Beviljat stödbelopp i förhållande till programbudget, %	Utbetalt stöd, exklusive förskott	Utbetalt stödbelopp i förhållande till programbudget, %
Landsbygdsprogrammet totalt	48 143 410	46 710 590	98%	42 428 190	88%
Projekt- och företagsstöd (POF)	16 760 050	15 935 670	95%	11 653 270	70%
Areal- och djurbaserade ersättningar	29 442 750	29 246 020	99%	29 246 020	99%
Tekniskt stöd	1 940 610	1 528 900	79%	1 528 900	79%

Budgetutnyttjandet för beviljat stöd uppgår till 98%. Stöd inom landsbygdsprogrammet som saknar motsvarighet i den strategiska planen är fortsatt öppna om det kvarstår medel att bevilja (se bilaga 3).

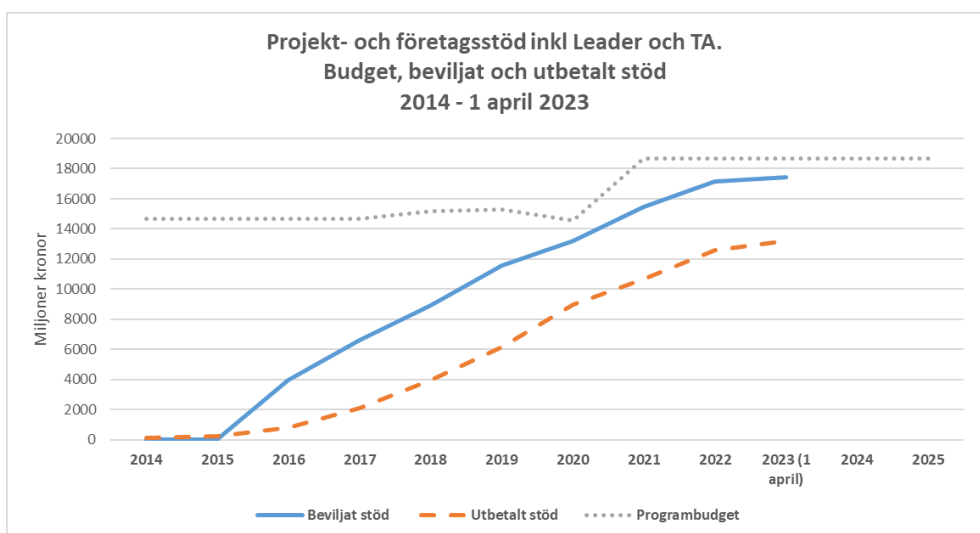
Utbetalningarna för programmet är nu 88% av budgeten. En stor andel av utbetalningarna står areal- och djurbaserade ersättningarna för och utbetalningsnivån är nu 99% för dessa stöd. Undantag är ersättningarna för vallodling samt restaurering av betesmarker och slätterängar som omfattar cirka 35 miljoner kronor. Utbetalningarna för dessa ersättningar kan genomföras till och med 2024. Utbetalt stöd inom projekt- och företagsstöd ligger något lågt i förhållande till att allt ska vara utbetalt i slutet av 2025. Det återstår cirka 5,7 miljarder kronor kvar att betala ut totalt för landsbygdsprogrammet varav 5,1 miljarder kronor omfattar projekt- och företagsstöd. Därför är det viktigt att alla resurser sätts till för att nå ett fullt utnyttjande.

Diagram 1 och 2 visar hur stor andel av budgeten som har beviljats och betalats ut per år under programperioden.

Figur 1. Utbetalt stöd per år, areal- och djurbaserade ersättningar i förhållande till programbudget.

Figur 2. Beviljat och utbetalt stöd per år, projekt- och företagsstöd i förhållande till programbudget.

Här ser vi hur programbudgeten har förändrats under programperioden och i relation till utfall för projekt- och företagsstöd. Beviljat stöd följer programbudgeten väl men utbetalningsnivån är lägre vilket delvis kan förklaras av att projekt och investeringar sträcker sig över en lång tid och att utbetalningar görs efter redovisade kostnader. Budgetmedel tillkom under förlägningsåren 2021 och 2022 vilket i sin tur innebär att budgetutnyttjandet

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

för flertalet åtgärder blir procentuellt lägre då projekten inte hunnit genomföras än.

Nedan visas en mer detaljerad redovisning av tillgänglig budget för varje åtgärd (tabell 2 och 3). För stöd till miljöersättningar (åtgärd 10), ekologisk omställning- och produktion (åtgärd 11), kompensationsstöd (åtgärd 13) och djurvälståndersättningar (åtgärd 14) var stödår 2022 det sista året för programperioden. Enbart kvarvarande åtaganden för restaurering av betesmarker och slätterängar samt vallodling återfinns under stödåren 2023 och 2024 med finansiering från landsbygdsprogrammet. Därtill tillkommer släpande utbetalningar från föregående stödår.

Tabell 2 Sammanställning landsbygdsprogrammet 2014–2022, areal- och djurbaserade ersättningar tkr.

Åtgärd kod	Åtgärd namn	Program-budget 9	Beviljat stöd	Budget-utnyttjande, %	Kvar att bevilja	Utbetalt stöd	Utb. nivå, %
10.1	Miljöersättningar	11 002 481	10 986 730	100%	15 751	10 986 730	100%
11	Ekologisk produktion	5 829 417	5 669 836	97%	159 581	5 669 836	97%
13	Kompensationsstöd	10 939 845	10 946 003	100%	-6 158	10 946 003	100%
14	Djurvälståndersättningar	1 671 013	1 643 455	98%	27 558	1 643 455	98%

Tabell 3 Sammanställning landsbygdsprogrammet 2014–2022, projekt- och företagsstöd tkr.

Åtgärd kod	Åtgärd namn	Program-budget 9	Beviljat stöd, inkl. återflöden	Budget-utnyttjande, %	Kvar att bevilja	Inkomna ansökningar under handläggning	Utbetalt stöd, exklusive förskott	Utb. nivå, %
1	Kompetensutveckling	1 508 700	1 390 830	92%	117 870	79 890	863 470	57%
2	Rådgivning	563 170	542 470	96%	20 700	13 800	299 910	53%
4	Ökad konkurrenskraft inom jordbruket	3 251 250	3 123 450	96%	127 800	189 350	2 525 220	78%
4	Energi-effektivisering och gödselhantering	210 350	181 930	86%	28 420	19 110	138 160	66%
4	Förädlingsstöd	209 260	166 300	79%	42 960	30 670	131 300	63%
4	Miljöinvesteringar (tex. rovdjurstängsel)	91 050	76 420	84%	14 630	3 560	60 300	66%
6	Startstöd	208 400	198 450	95%	9 950	15 500	166 600	80%
6	Förnybar energi	115 280	112 720	98%	2 560	2 750	108 260	94%
6	Biogasstöd	125 660	107 550	86%	18 110	3 530	96 950	77%
6	Investeringsstöd för jobb och klimat	450 900	406 270	90%	44 630	46 680	329 800	73%
7	Småskalig infrastruktur	25 720	25 980	101%	-260	2 030	25 130	98%
7	Bredband	4 352 530	4 463 350	103%	- 110 820	0	3 360 920	77%
7	Service och fritid på landsbygden	759 830	723 550	95%	36 280	136 190	616 370	81%
7	Infrastruktur för rekreation och turism	210 630	155 200	74%	55 430	153 780	96 120	46%
7	Natur- och kulturmiljö	249 920	235 020	94%	14 900	18 080	174 360	70%
8	Miljöåtgärder i skogen	151 300	134 420	89%	16 880	30 450	101 240	67%

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Åtgärd kod	Åtgärd namn	Program-budget 9	Beviljat stöd, inkl. återflöden	Budget-utnyttjande, %	Kvar att bevilja	Inkomna ansökningar under handläggning	Utbetalt stöd, exklusive förskott	Utb. nivå, %
10	Lantras-föreningar	33 600	32 930	98%	670	0	20 920	62%
16	EIP	533 590	525 580	98%	8 010	0	318 610	60%
16	Samarbete	1 020 080	882 450	87%	137 630	99 450	518 020	51%
19	Lokalt ledd utveckling	2 325 000	2 141 150	92%	183 850	298 390	1 450 510	62%

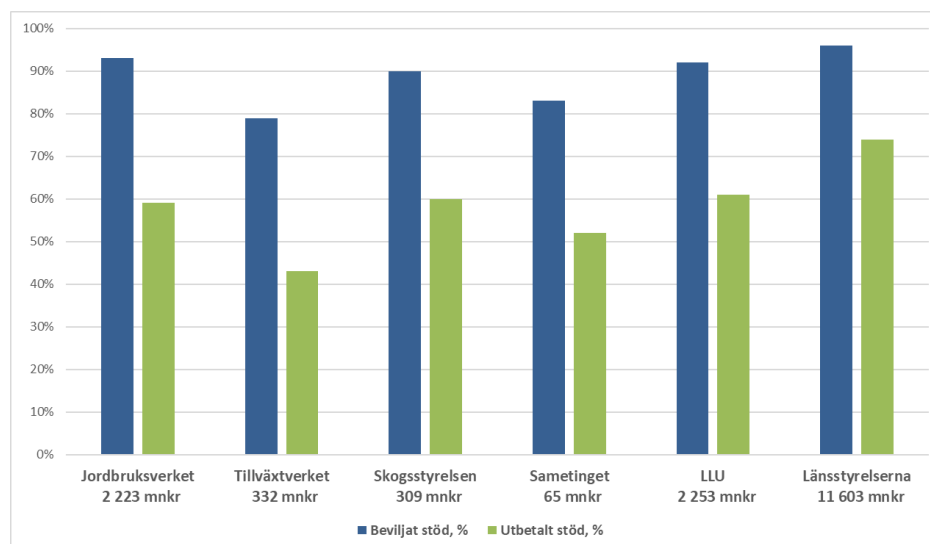
I flera fall inom projekt- och företagsstöd ser vi högre söktryck än tillgänglig budget medan i vissa fall är summan av inkomna ansökningar betydligt lägre än kvarvarande medel. Exempelvis återstår det mer i kvarvarande budget inom kompetensutveckling, rådgivning, miljöinvesteringar och biogasstödet än det finns inkomna ansökningar, så det finns en viss risk att inte nå fullt budgetutnyttjande inom dessa åtgärder. Stöd till **kompetensutveckling, rådgivning, samarbete och infrastruktur för rekreation och turism** har även lägst utbetalningsnivå i förhållande till programbudget. För att öka budgetutnyttjandet av programmet är några åtgärder, inklusive ovan nämnda, fortsatt öppna parallellt med strategiska planen till slutet av 2023 och det kan fortsatt göras budgetomfördelningar. Stöd som är öppna för ansökningar är sådana som inte finns med i den strategiska planen. Utökning av befintliga projekt inom exempelvis kompetensutveckling kan också bidra till högre budgetutnyttjande än vad som framgår av tabellen.

Budgeten för **bredbandsstödet** är övertecknad och det kvarstår ca 110 miljoner kronor att få tillbaka som återflöden. Utbetalningstakten är fortsatt långsam och det finns ca en miljard kronor kvar att betala ut. Det handlar om relativt omfattande projekt med många anslutningar där vissa stora aktörer sällan ansöker om delutbetalningar, utan endast slututbetalning. Totalt har det beviljat stöd till 700 bredbandsprojekt. I mars 2023 pågick genomförandet i 280 projekt, cirka 90 projekt av dessa har inte kommit in med en enda utbetalningsansökan. Sista datum att lämna in ansökan om slututbetalning är 2025-04-05. Det återstår cirka 1,1 miljarder att betala ut vilket betyder att utbetalningstakten behöver vara cirka 34 miljoner kronor i genomsnitt per månad i fram till sista december 2025 Jordbruksverket följer utbetalningstakten löpande i dialog med länsstyrelserna och har i det sammanhanget bl.a. uppmärksammat frågan om att försöka få in fler ansökningar om delutbetalningar.

För att få en mer komplett bild över budgetutnyttjande för programmet redovisar vi även **läget per handläggande myndighet**. Diagrammen nedan visar fördelad budget för projekt- och företagsstöd per handläggande myndighet och andel beviljat och utbetalat stöd hittills under

programperioden. Anledningen till att utbetalningsnivån för Tillväxtverket är låg handlar om att myndigheten fick nya medel för digitalisering och utveckling av vandrings- och cykelleder i programändring 7. Dessa områden är sådana där det kan ta lång tid att få igång utbetalningarna. Därtill har det dragit ut på tiden få till beslut om stöd inom digitalisering.

Figur 3 Budgetutnyttjandet och utbetalningsnivån för projekt- och företagsstöd uppdelat per handläggande myndighet (exklusive tekniskt stöd), anges i procent.

Handläggningstider och behövd utbetalningstakt för projekt- och företagsstöd

Långa handläggningstider påverkar budgetutnyttjandet

Det finns ett högt tryck på handläggningen och en bidragande orsak till detta är genomförda förändringar i handläggningsprocessen efter revision som har förlängt handläggningstiden.

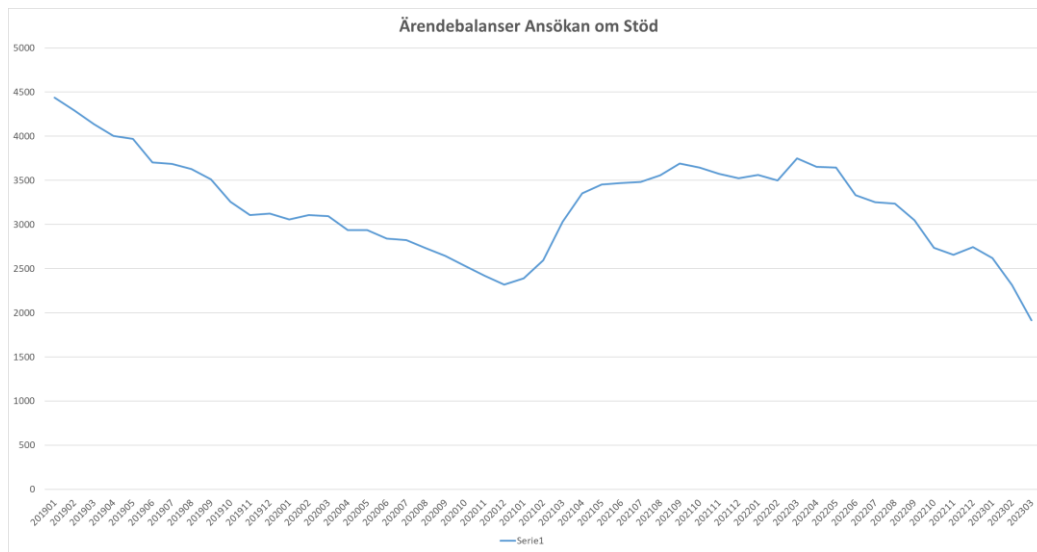
I syfte att förenkla och minska den administrativa bördan ändrade Jordbruksverket under 2018 förfarandet för bedömning av kostnadernas rimlighet till en urvalsbaserad metod. Detta förfaringsätt kritiserades vid en EU-revision och därför har Jordbruksverket behövt återgå till att granska och kontrollera ärenden på samma sätt som gällde tidigare. Detta medför att ärendehantering tar längre tid och riskerar att försena utbetalningarna. Förändringarna har påverkat samtliga åtgärder och handläggande stödmyndigheter.

Diagrammen nedan (figur 4 och figur 5) visar utvecklingen av ärendebalanser i ansökan om stöd och ansökan om utbetalning under hela programperioden

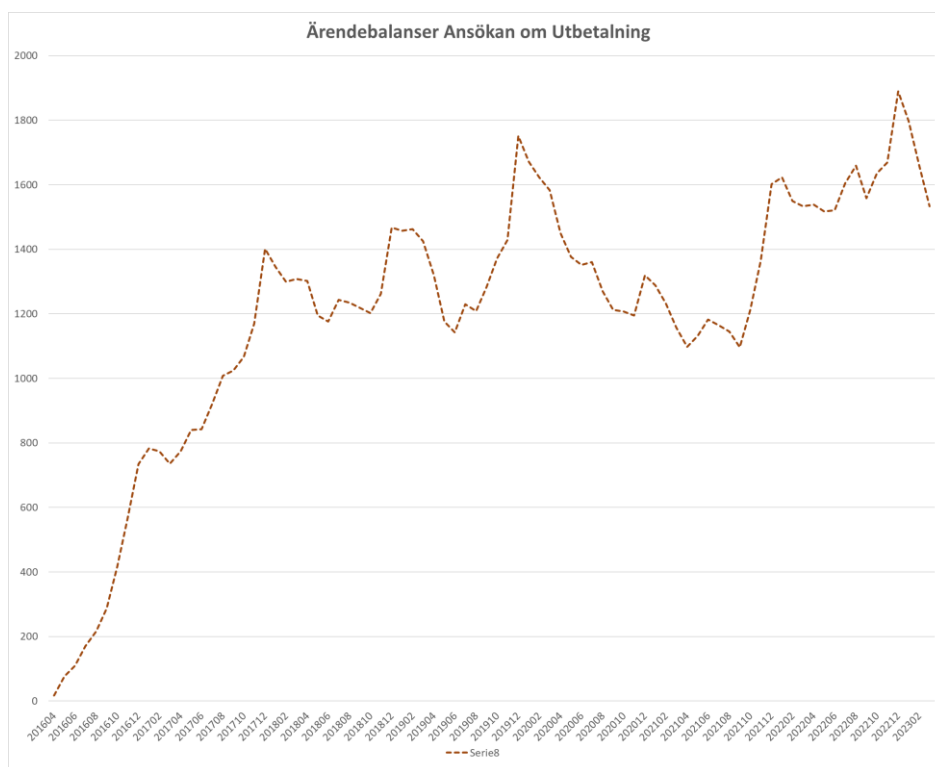

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

fram till nu. Diagrammen avser samtliga handläggande stödmyndigheter och åtgärder.

Figur 4 Ansökan om stöd i landsbygdsprogrammet

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Figur 5 Ansökan om utbetalning i landsbygdsprogrammet

Måluppfyllelsen vad gäller handläggningstider ligger generellt lågt för ansökan om stöd. Anledningen till att förändringarna slår hårdare på handläggning av ansökan om stöd är framförallt att handläggare nu behöver göra en mer omfattande kontroll av de ansökningar som kommer in.

Efter den kraftiga ökningen av ärendebalanserna under hösten 2021 kan vi konstatera att ärendebalanserna för ansökan om utbetalning under 2022 ökade under sommarperioden och därefter, likt tidigare år, skedde en större ökning mot slutet av året. Under 2023 har vi hittills sett en minskning varje månad.

Däremot har vi observerat att genomsnittligt antal dagar mellan ansökan och beslut har ökat under 2022. Under 2023 Q1 har vi på Jordbruksverket sett en viss minskning i genomsnittlig tid från ankomst till beslut. Den genomsnittliga tiden per ärende har ökat sedan förändringarna i ärendehantering. Den ökade tiden per ärende har delvis jämnats ut av att rekryteringar har skett och nedlagd tid för handläggning på Jordbruksverket har ökat. Handläggningen är ett prioriterat område på Jordbruksverkets utbetalningssektion framöver för att vi ska klara av att betinget att betala ut pengar i tid.

Även reformarbete samt revisionsarbete har krävt mycket tid, vilket påverkat den disponibla tiden till ärendehandläggning. Trots det minskar balanserna för åtgärd 1, 2 och 16. För åtgärd 19 ökade balanserna kraftigt under slutet av 2022, men har därefter likt övriga åtgärder minskat varje månad under 2023.

Jordbruksverket handlägger en stor del av ansökningarna, varför Jordbruksverkets disponibla tid till handläggning spelar en stor roll i dessa åtgärders utveckling. Drygt 156 miljoner kronor har Jordbruksverket kvar att bevilja inom projekt- och företagsstöd (exklusive tekniskt stöd).

Handläggningstiderna kan även komma att påverkas av att det är två program öppna parallellt för både hantering av ansökan om stöd samt utbetalning.

Behövd utbetalningstakt för åtgärder inom projekt- och företagsstöd

Tabell 4 visar det ackumulerade utfallet för år 2022, samt behövd utbetalningstakt för 2023–2025.

Tabell 4 Utbetalt stöd, ackumulerat utfall och behövd utbetalningstakt i kronor, tkr totalt

Akkumulerat utfall samt behövd utbetalningstakt (SEK)	Åtgärd 1 (kompetensutveckling)	Åtgärd 2 (rådgivning)	Åtgärd 4 (Investeringsstöd till jordbruk)	Åtgärd 6 (Jordbruks- och affärsutveckling)	Åtgärd 7 (Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd)	Åtgärd 8 (Miljö-åtgärder i skogen)	Åtgärd 10 (Lantrasföreningar)	Åtgärd 16 (Samarbete, inkl. EIP)	Åtgärd 19 (Lokalt ledd utveckling)
---	--------------------------------	-----------------------	---	--	---	------------------------------------	-------------------------------	----------------------------------	------------------------------------

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

2022 utfall	106 092	4 9810	364 711	104 860	753 504	12 329	2 100	160 259	231 812
2022 utfall (snitt per månad)	8 841	4 151	30 393	8 738	62 792	1 027	175	13 377	19 318
April 2023–2025 kvar att utbetala totalt	645 232	263 262	906 947	198 644	1 438 418	50 058	12 686	717 038	874 491
Behövt snitt per månad April 2023–2025	19 552	7 978	27 483	6 020	43 588	1 517	384	21 728	26 500

En förklaring till avvikelserna är att det var svårt att prognostisera effekterna av pandemin som har påverkat genomförandet i vissa åtgärder och de ökade handläggningstiderna visar sig även i utbetalningstakten. Kortare handläggningstid och minskad ärendebalans är en högt prioriterad fråga på Jordbruksverket. Efter omfördelning av resurser från bland annat reformarbetet har det resulterat i minskade balanser och ökad utbetalningstakt. Jordbruksverket kommer fortsätta att ha ett stort fokus på ärendehantering och utbetalningstakt.

Resultat

Projekt- och företagsstöd

De flesta av projekt- och företagsstöden ligger bra till i förhållande till resultatmålen. Överlag kommer vi under programperiodens sista år 2025 nå flertalet av målen då de flesta redovisningarna görs vid slututbetalning.

Det finns några mål, bland annat skapa nya jobb, minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak samt förbättrad service som har god måluppfyllelse och som redan nu uppfyller målet till 87–90 procent (tabell 5).

Tabell 5 Måluppfyllelse inom projekt- och företagsstöd, %

Delåtgärds kod	Delåtgärd kortnamn	Omfattningsindikator	Indikator mål plan 9	Förväntat resultat för beviljade ärenden	Måluppfyllelse % Förväntat resultat	Faktiskt resultat	Måluppfyllelse % Faktiskt resultat
1.1	Kompetensutveckling	Antal deltagare i utbildning	135 500	104 114	77%	20 367*	15%
2.1	Rådgivning	Antal deltagare i rådgivning	45 100	37 253	83%	5 381*	12%
4.1	Investeringsstöd till jordbruk	Antal företag	3 750	3 751	100%	3 080**	82%

* Faktiskt resultat för slutförda ärenden.

** Faktiskt resultat för del- och slutförda ärenden.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Delåtgärd kod	Delåtgärd kortnamn	Omfattningsindikator	Indikator mål plan 9	Förväntat resultat för beviljade ärenden	Måluppfyllelse % Förväntat resultat	Faktiskt resultat	Måluppfyllelse % Faktiskt resultat
4.1	Energieffektivisering och energiskog	Antal insatser	320	238	74%	203**	63%
4.1	Minska växthusgas och ammoniak	Antal insatser	330	330	100%	259**	78%
4.1	Minska växthusgas och ammoniak	Djurenheter som berörs	130 000	190 500	147%	118 670*	91%
4.2	Förädlingsstöd (djurvålfärd och kort livsmedelskedja)	Antal insatser	344	282	82%	228**	66%
4.2	Förädlingsstöd (nya jobb och diversifiering)	Antal stödmottagare	128	119	93%	105**	82%
4.4	Miljöinvesteringar	Antal insatser	3 050	1 337	44%	1 062**	35%
6.1	Startstöd	Antal stödmottagare	858	803	94%	759**	88%
6.4	Biogasstöd	Djurenheter som berörs	38 100	46 000	121%	39 608*	104%
6.4	Förnybar energi	Antal insatser	240	347	145%	335**	140%
6.4	Nya jobb & diversifiering	Antal stödmottagare	800	750	94%	645**	81%
6.4	Skapa nya jobb	Antal nya jobb	975	1 011	103%	844*	87%
7.2	Småskalig infrastruktur	Antal insatser	90	43	48%	41**	46%
7.3	Bredband	Befolkning som får bredband	361 000	330 851	92%	192 750*	53%
7.3	Bredband	Antal insatser	650	700	108%	601**	92%
7.4	Service och fritid på landsbygden	Antal insatser	2 480	1 450	58%	1 308**	53%
7.5	Infrastruktur för rekreation och turism	Antal insatser	260	165	63%	140**	54%
7.6	Miljöinvesteringar – vattenvårdsåtgärder och kulturmiljöer i renskötselområden	Antal insatser	1 720	615	36%	528**	31%
7.6	Natur- och kulturmiljö	Antal insatser	880	478	54%	399**	45%
8.5	Skogens miljövården	Antal insatser	3 000	2 800	93%	2 167**	72%
16.1	EIP	Antal grupper	260	252	97%	235**	90%
16.2–16.9	Samarbetsåtgärder	Antal samsamarbetsinsatser	470	483	103%	352**	75%
16.4	Samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan	Antal jordbruksföretag som deltagit i samarbete	660	240	36%	225**	34%
19.2/19.3	LLU	Antal nya jobb	930	1 944	209%	989*	106%

Några mål visar fortfarande en låg måluppfyllelse, men det förväntade resultatet för dessa kommer att förbättra måluppfyllelsen betydligt, exempelvis inom **bredband**. Däremot kommer de mål som redovisas nedan inte att nå målen enligt vår bedömning.

Ett mål inom **kompetensutveckling** är att 135 500 deltagare ska genomgå utbildningsinsatser och kurser. Det faktiska resultatet för avslutade projekt hittills inom kompetensutveckling är 15 procent av målet. Den låga måluppfyllelsen beror på att indikatorn redovisas först när ett ärende är slututbetalt. I nuläget finns tydliga indikationer på att det uppsatta målet vad gäller antalet deltagare inom kompetensutvecklingsåtgärden inte kommer att nås. En prognos i dagsläget visar på 65 procent måluppfyllelse om hela budgeten utnyttjas.

Ett av flera mål inom **samarbetsstödet** är antal aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan. Målet är att 660 jordbruksföretag eller små- och medelstora företag ska delta i samarbeten och måluppfyllelsen ligger på 36 procent. Vår bedömning är att det uppsatta målet inte kommer att nås, men den utgör en liten del av prioritering 3 (djurvälstånd och kort livsmedelskedja).

Det finns ett mål inom **miljöinvesteringar** (insatser för engångsröjning, stängsel mot rovdjur och reglerbar dränering) att 3 050 insatser ska genomföras. Måluppfyllelsen för förväntat och faktiskt resultat är 44 % respektive 35 %, vilket är lågt. Detta kan förklaras med att målet för framförallt engångsröjning sattes för högt i förhållande till efterfrågan, där målet var 2 500 insatser. Det kan jämföras med utfallet som hittills är knappt 200. Att målet inte nås kan bero på att engångsröjning inte har marknadsförts i tillräckligt hög omfattning och potentiella sökande därför inte vet om att stödet finns att söka trots att de har behov. En annan förklaring är att sökande har valt att istället söka miljöersättning för restaurering av betesmarker och slåtterängar eller genomfört röjningar utan att söka stöd för det. Stängsel mot rovdjur har istället beviljats i högre omfattning (835 insatser) jämfört med målet (550 insatser).

Insatserna för engångsröjning och stängsel mot rovdjur fortsätter parallellt med strategiska planen till och med 2023, vilket kan möjliggöra något högre måluppfyllelse.

Det finns även risk att inte nå målet inom **miljöinvesteringar** där bland annat våtmarker och dammar och investeringar för förbättrad vattenkvalitet ingår. Måluppfyllelsen för förväntat och faktiskt resultat för antalet insatser är 36 % respektive 31 %, vilket är lågt. Budgetutnyttjandet för beviljade insatser och utbetalningar är högre och ligger på 85% respektive 69%, vilket visar att det blev större och dyrare insatser än man faktiskt räknat med i målsiffran. Målet för dessa miljöinvesteringar kan ha satts för högt. Det är fortfarande möjligt att bevilja stöd för våtmarksärenden under 2023. Anledningen till detta är att

dessa ärenden är särskilt komplexa till sin natur eftersom det ofta behövs olika former av utredningar och tillstånd för att anlägga en våtmark. Dessa processer tar lång tid och därför har inte alla ansökningar kunnat hanteras. Det finns också en risk att vissa våtmarker inte hinner slutföras innan programperiodens slut. Därför kan det i vissa fall bli aktuellt att föra över ärenden från landsbygdsprogrammet till strategiska planen. Jordbruksverket har tillsammans med länsstyrelserna påbörjat en översyn om vilka möjligheter till överföring av ärenden finns.

Areal- och djurbaserade ersättningar

Det finns tre olika **djurvälfärdsersättningar**, en för får, en för nöt och en för suggor. Syftet med ersättningarna är att öka djurvälståndet genom olika villkor som lantbrukarna behöver förhålla sig till. Statistiken i tabellen nedan (tabell 6) visar ansökta uppgifter för år 2022 vid programavslut, vilket visar en 97-procentig måluppfyllelse.

Tabell 6 Ansökta djurenheter inom unionsprioritering 3.

Åtgärd	Åtgärd/ Delåtgärd	Mål år 2022 (djurenheter)	Ansökt 2022 (djurenheter)	Mål-uppfyllelse för år 2022, %
14	Djurvälfärdsersättningar	305 000	297 200	97%

Det finns ett årligt mål per hektar för **arealbaserade ersättningar** för år 2022 och det var sista året för ansökan för de flesta ersättningar förutom restaurering av betesmarker och slåtterängar och vallodling som löper till 2024 (Tabell 7).

Tabell 7 Miljö i jord- och skogsbruk, miljöersättningar, ekologisk produktion och kompensationsstöd (ansökta arealer).

Åtgärd	Åtgärd/ Delåtgärd	Mål år 2022 (hektar)	Ansökt 2022 (hektar)	Måluppfyllelse för år 2022 (%)
10	Vallodling	285 000	179 800	63%
10	Betesmarker och slåtterängar ¹	350 000	409 400	117%
10	Fäbodrar (arealer fäbodbetete) ²	16 200	16 800	104%
10	Restaurering av betesmarker och slåtterängar ³	10 000	4 100	41%
10	Skötsel av våtmarker och dammar ³	10 900	9 500	87%
10	Minskat kväveläckage	138 000	99 300	72%
10	Skyddszoner	13 000	11 000	85%

¹ Den areal som visas för betesmarker och slåtterängar är areal i åtagande, då det för denna ersättning bättre visar hur genomförandet går.

² Från nuvarande programperiod finns endast statistik baserad på ansökt areal från slututbetalda ärenden. Siffran är därför osäker. Skötsel av våtmarker och dammar innehåller även areal från åtaganden från tidigare programperioder.

Åtgärd	Åtgärd/ Delåtgärd	Mål år 2022 (hektar)	Ansökt 2022 (hektar)	Måluppfyllelse för år 2022 (%)
11	Ersättning till ekologisk produktion	176 000	164 900	94%
11	Ersättning till omställning till ekologisk produktion	25 000	8 200	33%
13	Kompensationsstöd ³	1 467 000	1 111 100	76%

Måluppfyllelsen för de flesta ersättningar har varit god år 2022. Målet för betesmarker och slätterängar samt för fåbodar har uppnåtts fullt ut vid programavslut. Det finns dock några ersättningar som har haft sämre resultat. Ersättningen för **omställning till ekologisk produktion** är den ersättning med lägst måluppfyllelse som vi har nämnt i tidigare redovisningar. En förklaring till den mer dämpade produktionsutvecklingen är att försäljningen av ekologiska livsmedel har utvecklats svagt de senaste fem åren. Nya faktorer som också kan påverka den ekologiska produktionen är de generellt stigande priserna på insatsvaror och minskad efterfrågan från konsumenterna samt stigande räntor.

Ansökningstrycket har varit lågt för **restaurering av betesmarker och slätterängar** samt för **vallodling** under år **2023** och måluppfyllelsen ligger på 29 (2 900 hektar) respektive 13 % (37 800 hektar). Båda stöden omfattar åtaganden som påbörjats programperioden 2014–2022 och det har inte kunnat sökas nya åtaganden under 2023. Det som återstår är alltså åtaganden som ingåtts tidigare som inte löpt ut än. Därför blir måluppfyllelsen missvisande eftersom det är en naturlig minskning av ansökta arealer då åtaganden tar slut. Den låga måluppfyllelsen för restaurering kan dessutom förklaras med att målet på 10 000 hektar egentligen avser kumulativt värde under hela programperioden medan ansökt areal är uppgifter från en årlig ansökan. Som vi har redovisat tidigare bör ca **8 700 hektar** vara areal som restaureras eller har restaurerats klart, men även en del av dessa kan innehålla dubletter på grund av överlåtelse under 2019–2021. Det är dock inte möjligt att kvantifiera dessa. 6 118 hektar är den areal man får om man delar det utbetalda beloppet på ersättningsnivån och fem år. 3 770 hektar har varit i ett åtagande i fem år och bör vara färdigrestaurerade. Om de arealer som fortfarande inte har restaurerats klart godkänns kommer måluppfyllelsen öka till 8 700 hektar, dvs. 87 procent.

³ Målet avser total jordbruksareal inom områden där jordbrukarna kan söka kompensationsstödet. Även områden där ersättningen är noll kronor ingår i målet. Den sökta arealen motsvarar därför inte målarealen.

Bilaga 1

Tabell 8 Budget, beviljat och utbetalt stöd landsbygdsprogrammet 2014-2022 per prioritering och delåtgärd. 2023-04-01

Insats-område kod	Namn på stöd	Programbudget 8	Beviljat, inkl. återflöde, SEK	Budget-utnyttjande, %	Utbetalt, SEK	Utbetalningsnivå, %
14.0/3A	Djurvårdsåtgärder	1 671 012 762	1 643 454 653	98%	1 643 454 653	98%
10.1/4C	Miljöersättningar	11 002 481 460	10 986 730 486	100%	10 986 730 486	100%
11.1/4C	Omställning ekologisk produktion	473 240 301	312 119 210	66%	312 119 210	66%
11.2/4C	Ekologisk produktion	5 356 176 665	5 357 717 203	100%	5 357 717 203	100%
13.1/4C	Kompensationsstöd	6 555 193 600	4 739 922 083	72%	4 739 922 083	72%
13.2/4C	Kompensationsstöd	4 304 894 487	6 103 710 657	142%	6 103 710 657	142%
13.3/4C	Kompensationsstöd	79 756 800	102 369 816	128%	102 369 816	128%
Total		27 771 743 313	27 602 569 455	99%	27 602 569 455	99%
1.1/2A	Kompetensutveckling	32 665 715	30 417 540	93%	10 283 706	31%
1.2/2A	Demonstrationer och information	142 989 924	112 126 520	78%	62 608 298	44%
2.1/2A	Rådgivning	32 033 333	25 733 333	80%	21 084 115	66%
2.3/2A	Fortbildning av rådgivare	19 087 663	17 352 311	91%	4 409 682	23%
4.1/2A	Investeringsstöd till jordbruk	3 251 256 968	3 123 445 921	96%	2 525 220 002	78%
6.1/2B	Startstöd	208 401 500	198 450 000	95%	166 600 000	80%
16.1/2A	Innovation jordbruk	323 452 643	317 349 774	98%	198 780 894	61%
16.2/2A	Pilotprojekt och utveckling	123 120 893	98 366 444	80%	23 998 830	19%
16.5/2A	Samarbeten inom miljö	31 675 244	31 274 225	99%	24 228 385	76%
1.1/3A	Kompetensutveckling	78 544 806	69 071 972	88%	55 006 414	70%
1.2/3A	Demonstrationer och information	113 343 690	106 470 098	94%	56 827 477	50%
2.1/3A	Rådgivning	8 731 905	7 510 083	86%	854 006	10%
2.3/3A	Fortbildning av rådgivare	14 174 102	12 000 212	85%	2 659 240	19%
4.2/3A	Förädlingsstöd	138 307 998	106 820 171	77%	78 414 055	57%
16.1/3A	Innovation jordbruk	132 038 455	130 763 101	99%	69 951 331	53%
16.2/3A	Pilotprojekt och utveckling	5 282 843	4 172 254	79%	2 469 573	47%
16.4/3A	Samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan	70 977 237	63 387 751	89%	49 757 260	70%
1.1/4C	Kompetensutveckling	199 436 161	184 923 275	93%	83 223 630	42%
1.1/4C. SKOG	Kompetensutveckling	69 681 997	66 966 215	96%	24 907 705	36%
1.2/4C	Demonstrationer och information	640 650 411	635 124 585	99%	480 427 601	75%
1.2/4C. SKOG	Demonstrationer och information	14 903 201	10 123 052	68%	7 361 379	49%
2.1/4C	Rådgivning	362 005 014	353 683 783	98%	206 757 420	57%
2.1/4C. SKOG	Rådgivning	36 197 420	36 197 420	100%	26 969 259	75%

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Insats- område kod	Namn på stöd	Programbudget 8	Beviljat, inkl. återflöde, SEK	Budget- utnyttjande, %	Utbetalt, SEK	Utbetalni ngsnivå, %
2.3/4C	Fortbildning av rådgivare	31 373 525	31 373 525	100%	19 237 979	61%
2.3/4C. SKOG	Fortbildning av rådgivare	567 524	567 524	100%	567 524	100%
4.4/4C	Miljöinvesteringar	91 046 753	76 422 785	84%	60 288 075	66%
7.6/4C	Natur- och kulturmiljö	363 814 476	309 606 341	85%	251 130 091	69%
8.5/4C. SKOG	Skogens miljövärden	151 297 313	134 417 443	89%	101 239 512	67%
10.2/4A	Lantrasföreningar	33 600 226	32 926 296	98%	20 914 574	62%
16.1/4C	Innovation jordbruk	40 756 672	39 828 357	98%	26 644 922	65%
16.2/4C	Pilotprojekt och utveckling	37 082 993	29 265 589	79%	22 600 772	61%
4.1/5C	Investeringsstöd till jordbruk	81 737 084	70 004 564	86%	54 567 713	67%
4.1/5D	Investeringsstöd till jordbruk	128 613 672	111 932 698	87%	83 598 002	65%
6.4/5C	Investeringsstöd för jobb och klimat	115 280 343	112 716 050	98%	108 264 360	94%
6.4/5D	Investeringsstöd för jobb och klimat	125 663 608	107 549 657	86%	96 943 397	77%
16.1/5C	Innovation jordbruk	20 645 857	21 151 557	102%	12 336 238	60%
16.1/5D	Innovation jordbruk	16 693 385	16 490 029	99%	10 894 912	65%
16.2/5C	Pilotprojekt och utveckling	6 888 829	6 216 068	90%	4 587 883	67%
16.2/5D	Pilotprojekt och utveckling	19 495 576	17 636 088	90%	11 331 184	58%
1.1/6A	Kompetensutveckling	46 468 384	40 851 220	88%	16 521 860	36%
1.1/6B	Kompetensutveckling	16 658 098	15 971 375	96%	10 553 603	63%
1.2/6A	Demonstrationer och information	118 148 127	94 251 933	80%	41 967 288	36%
1.2/6B	Demonstrationer och information	35 213 604	24 529 596	70%	13 783 509	39%
2.1/6A	Rådgivning	47 479 447	46 773 108	99%	11 010 566	23%
2.1/6B	Rådgivning	11 519 997	11 277 057	98%	6 358 586	55%
6.4/6A	Investeringsstöd för jobb och klimat	70 953 474	59 515 684	84%	52 881 034	75%
7.2/6B	Småskalig infrastruktur	450 899 869	406 273 525	90%	329 793 473	73%
7.3/6C	Bredband	25 719 624	25 986 825	101%	25 129 537	98%
7.4/6B	Service och fritid på landsbygden	4 352 531 722	4 463 353 469	103%	3 360 916 077	77%
7.5/6B	Infrastruktur för rekreation och turism	759 834 320	723 545 185	95%	616 372 711	81%
7.6/6B	Natur- och kulturmiljö	210 629 644	155 195 576	74%	96 114 579	46%
16.2/6A	Pilotprojekt och utveckling	249 913 711	235 020 393	94%	174 362 916	70%
16.2/6B	Pilotprojekt och utveckling	445 340 935	371 313 370	83%	178 105 446	40%
16.2/6C	Pilotprojekt och utveckling	238 852 763	220 228 501	92%	174 094 401	73%
16.5/6B	Samarbeten inom miljö	22 813 621	22 260 377	98%	13 510 020	59%
19.1/6B	Förberedande stöd	73 479 527	66 389 037	90%	66 389 037	90%

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Insats-område kod	Namn på stöd	Programbudget 8	Beviljat, inkl. återflöde, SEK	Budget-utnyttjande, %	Utbetalt, SEK	Utbetalningsnivå, %
19.2/6B	Genomförande av lokala utvecklingsstrategier	1 568 845 629	1 457 100 173	93%	945 364 958	60%
19.3/6B	Samarbetsprojekt	89 422 592	81 315 076	91%	50 004 049	56%
19.4/6B	Driftskostnader	593 252 252	536 343 641	90%	388 750 724	66%
20.1/7	Tekniskt stöd	1 857 513 423	1 458 082 192	78%	1 458 082 192	78%
20.2/7	Landsbygdsnätverket	83 100 000	70 840 426	85%	70 840 426	85%
	Slutsumma	48 143 410 561	46 710 611 401	98%	42 428 213 445	88%

Bilaga 2

Tabell 9 Fördelad budget per handläggande myndighet, 2023-04-01

Grupperad budgetägande organisation	Fördelad budget	Totalt beviljat stöd inkl. ÖOS och OR justerat med återflöde	Totalt beviljat stöd inkl. ÖOS och OR justerat med återflöde i förhållande till Fördelad budget %	Faktiskt utbetalt inkl. ÖOS och OR	Faktiskt utbetalt inkl. ÖOS och OR i förhållande till Fördelad budget %	Totalt stöd i ansökan inkl. ÖOS och OR (ärenden under handläggning)
Jordbruksverket	2 223 601 399	2 067 178 732	93%	1 311 573 152	59%	98 182 207
Lokalt ledd utveckling	2 253 464 163	2 074 758 890	92%	1 384 119 731	61%	293 695 938
Länsstyrelsen	11 602 739 810	11 132 234 157	96%	8 529 899 011	74%	540 095 977
Sametinget	64 972 788	54 043 961	83%	34 073 112	52%	1 500 000
Skogsstyrelsen	309 218 509	279 545 879	90%	185 273 764	60%	44 140 504
Tillväxtverket	331 914 276	261 514 019	79%	141 938 912	43%	153 774 135

Bilaga 3

Programavslut och stöd som förlängs

Tabellen nedan visar de åtgärder inom **projekt- och företagsstöd** som kommer att hållas öppna för ansökan fram till 31 december 2023. Sista dag att besluta om ärenden inom dessa stöd/insatsområden är 31 mars 2024. Sista datum för ansökan om slututbetalning är 5 april 2025 för samtliga stöd.

Tabell 10 Stöd som fortsätter parallellt med strategiska planen

Insats-område	Namn på insatsområde / stöd	Berörd myndighet	Förslag för datum då åtgärden stängs för ansökan	Förslag till datum då åtgärden stängs för beslut	Åtgärden stängs för ansökan om utbetalning (föreskriftsturt)
4.4/4a	Stängsel mot rovdjur	Avrop / länsstyrelserna	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
4.4/4a	Engångsröjning av betesmark	Avrop / länsstyrelserna	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Insats- område	Namn på insatsområde / stöd	Berörd myndighet	Förslag för datum då åtgärden stängs för ansökan	Förslag till datum då åtgärden stängs för beslut	Åtgärden stängs för ansökan om utbetalning (föreskriftsturt)
4.2/3a	Förädlingsstöd	Länsstyrelserna & Sametinget	När vi har ett nytt stöd i SP kan vi stänga		
4.2/6a	Förädlingsstöd	Länsstyrelserna & Sametinget	När vi har ett nytt stöd i SP kan vi stänga		
6.4/5d	Biogas och rötresthantering	Avrop	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
7.4/6b	Investeringar i service och fritid på landsbygden	Länsstyrelserna & Sametinget	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
7.6/6b	Stöd till utveckling av natur och kulturmiljö	Länsstyrelserna & Sametinget	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
7.6/4abc	Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet	Länsstyrelserna	Egen process		2025-04-05
7.6/4abc	Anl. och rest. våtmarker och dammar för biologisk mångfald	Länsstyrelserna	Egen process		2025-04-05
7.6/4abc	Anl. och rest. våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet	Länsstyrelserna	Egen process		2025-04-05
7.6/4abc	Anlägga tvåstegsdiken	Länsstyrelserna	Egen process		2025-04-05
7.6/4abc	Återskapa och restaurera kulturmiljöer i renskötselområdet	Sametinget	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
8.5/4a	Skogens miljövärden	Skogsstyrelsen	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
1.2/6a	Info & demo för digitalisering av små företag	Tillväxtverket	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
2.1/6a	Rådgivning för digitalisering av små företag	Tillväxtverket	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
16.2/6a	Samarbete för digitalisering av små företag	Tillväxtverket	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
1.1/6b	Kompetensutveckling för lokal serviceutveckling	Tillväxtverket	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
1.2/6b	Info & demo för lokal serviceutveckling	Tillväxtverket	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
16.2/6b	Samarbete för att främja service på landsbygden	Tillväxtverket	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05
7.5/6b	Infrastruktur för turism, vandrings- och MTB- leder	Tillväxtverket	2023-12-31	2024-03-31	2025-04-05

